

Asia: VN/15033/2019-LVM-90

Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelma

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta lausuntoa liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelmasta. Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta ja esittää seuraavaa.

Suunnitelman visio ja tavoitteet automaation kehittämiseksi ja hyödyntämiseksi ovat kannatettavia. Suunnitelman lähtökohtana olevat peruspilarit ovat hyvin perustellut, koska niiden kautta saadaan teknologinen kehitys palvelemaan ihmisten tarpeita; digitaalisen tiedon käyttö parantamaan liikenteen turvallisuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä; ja sääntely mahdollistamaan uusia toimintamalleja. Suunnitelmassa esitetään ansiokkaasti tavoitteita ja toimenpiteitä sekä kaikille liikennemuodoille yhteisesti että liikennemuodoittain.

Suunnitelmassa on huomioitu hyvin myös viestintäverkoille asetetut vaatimukset ja kehittämistarpeet, jotta liikenteen automaatio mahdollistuisi. Tätä tukee suunnitelmassa esitetty viestintäverkkojen toteutuksen nykytilanteen kuvaus liikenneväylillä. Digitaalisen infrastruktuurin ja tiedonjaon edistämiseksi esitetyt toimenpiteet ovatkin erittäin tärkeitä.

Edelleen on tärkeää, että automaatiojärjestelmän kyberturvallisuuden varmistaminen on nostettu yhdeksi kolmesta turvallisen automaation kehittämisen ja käytön keskeisistä osa-alueista. Kaiken kaikkiaan kyberturvallisuus on huomioitu suunnitelmassa kattavasti ja kyberturvallisuus on sisäänrakennettu suunnitelmaan hyvin.

Suunnitelmaan olisi hyvä lisätä tietoa LVM:n 9.11.2020 asettamasta Tietoturvan ja tietosuojan parantaminen yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla (TITUKRI) -työryhmästä ja -hankkeesta:

Työryhmän tavoitteena on parantaa tietoturvaa ja tietosuojaa yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla ja liikennetoimiala on yksi näistä kriittisistä toimialoista. Työryhmän tehtävänä on selvittää, millaisilla toimenpiteillä yhteiskunnan kriittisten toimialojen tietoturvaa ja tietosuojaa voidaan parantaa, kartoittaa tarvittavat lainsäädäntömuutokset (esim. viranomaisten toimivaltuudet ja valvonta) ja muut toimenpiteet (esim. resursointi), tuottaa arvio tarvittavasta osaamisesta ja nykyisin tietoturvatehtäviin osoitetuista resursseista sekä selvittää toimenpiteiden vaikutukset ja tehdä laskelmat toimenpiteiden ja tarvittavien lisäresurssien kustannuksista.

Hankkeen toimikausi on 9.11.2020 - 31.1.2021. Selvitystyön väliraportti on julkaistu 15.12.2020 lausuntopalvelussa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9bc97079-06ac-4fef-ab9c-bc1929790ddf>. Loppuraportin aikataulu 31.1.2021. Toimikausi voi jatkua selvitystyön jälkeen lainsäädäntöhankkeilla.

Suunnitelmaan olisi lisäksi hyvä täydentää kyberturvallisuuden tilannekuvaa koskevaa informaatiota. Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksella on lakisäätäinen tehtävä ylläpitää kansallisen kyberturvallisuuden tilannekuvaa. Liikenteen automaation toimijoita suositellaan ilmoittamaan tietoturvaloukkauksista Kyberturvallisuuskeskukselle. Tämän toimijoilta sekä kansallisista ja kansainvälisistä sidosryhmiltä saadun tiedon avulla Kyberturvallisuuskeskus muodostaa toimialakohtaista kyberturvallisuuden tilannekuvaa, jota se jakaa liikenteen toimialalle.

Suomessa on kyberturvallisuuden tason mittaamiseen Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen Kybermittari. Kybermittaria olisi hyvä hyödyntää liikenteen automaation toimijoiden kyberturvallisuuden kypsyystason mittaamiseen ja kyberturvallisuuden kypsyystason jatkuvaan parantamiseen. Kybermittarin hyödyntämistä vaikutustenarvioinnin mittarina tulisi harkita. Kybermittarin etuina on, että se nojaa kansainvälisiin viitekehyksiin ja seuraa niiden kehittymistä, sitä on mahdollista soveltaa toimialan mukaan ja se on suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen.

Suunnitelmassa olisi hyvä määritellä keskeiset käsitteet. Kyberturvallisuuden näkökulmasta keskeisimpiä määriteltäviä käsitteitä olisivat kyberturvallisuus, tietoturvallisuus ja digitaalinen turvallisuus. Samoin satelliittipaikantamista koskien suunnitelmaa olisi hyvä harkita täsmennettävän ja täydennettävän (luvut 8.5; 10.4.5 ja 11.3.2).

Suunnitelmassa tuodaan hyvin esille tiedonjakamisen tärkeys. Yleisesti ottaen ajoneuvojen keräämän datan, erityisesti olosuhde- ja häiriötiedon osalta tavoiteltaessa parempaa liikenteen turvallisuutta, tulee aktiivisesti toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja etsiä loppukäyttäjää hyödyntäviä uusia toimintamalleja tiedon laadun parantamiseksi. Tähän työhön tulee osallistaa useita julkisen ja yksityisen puolen sidosryhmiä ja etsiä yhteiskuntataloudellisesti parhaita liiketoimintamalleja kokeilujen kautta. Tilanteessa, jossa liikenteen automaatio yleistyy ja hyödyntää kasvavissa määrin tietoa osana palvelua, tulee tutkia yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä

tiedonjakamiseen käytettävien järjestelmien kyberturvallisuutta ja resilienssiä. Yksittäiset solmupisteet, erityisesti häiriön sattuessa, voivat luoda riskin palveluiden toiminnallisuudelle ja siten edelleen liikenteen turvallisuudelle. Pitkällä aikavälillä tulisi tukea hajautettuja tiedonvaihtomalleja sekä myös useiden toimijoiden tarjoavat tiedonvaihtoratkaisut, jotka mahdollistavat uusien innovaatioiden kehittämisen ja edistävät vientiä. Myös kaupunkien rooli tulee huomioida.

Yksityiskohtaiset lausumat suunnitelmassa esitettyyn:

1 Luku 5: Yhteenvedo horisontaalisista toimenpidekokonaisuuksista

Digitaalisen infrastruktuurin kohdassa b) todetaan toimenpiteenä Verkkotietopiste.fi –rekisterin kehittäminen. Tämän osalta olisi tärkeätä tuoda esille Verkkotietopiste.fi-palvelun luonne ja lainsäädäntö johon sen toiminta perustuu. Verkkotietopiste.fi-palvelun toiminta perustuu yhteisrakentamislain säädöksiin ja sen tehtävänä on jakaa tietoa viestintäverkkojen fyysisestä infrastruktuurista ja sen rakentamissuunnitelmista. Palvelu on suunnattu verkon rakentajille ja sen tavoitteena on parantaa verkkojen yhteisrakentamista muiden infraverkkojen kanssa sekä lisätä olemassa olevan viestintäverkkojen rakentamista palvelevan infrastruktuurin yhteiskäyttöä. Verkkotietopisteeseen tietoa tulee toimittaa ainoastaan verkon fyysisestä infrastruktuurista ja tämän vuoksi palvelusta ei ole mahdollista saada tietoa tietoliikenneverkon palvelutasosta. Verkkotietopiste.fi palvelun tarkoituksena on laskea viestintäverkkojen rakentamiskustannuksiin. Sääntely perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin toimenpiteistä nopeiden sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi. Liikenne- ja viestintäviraston Monitori-palvelu tarjoaa tietoa tietoliikenneverkon palvelutasosta. Teksti tulisikin muuttaa siten, että Verkkotietopiste.fi -rekisteri korvattaisiin Monitori-palvelulla.

2 Luku 9: Tieliikenne

Luku 9.4.1 Kiinteät valokuituyhteydet ja sähköverkot tieverkolla

Luvun kahdeksannessa kappaleessa todetaan: ”Traficom on jo kuitenkin ryhtynyt kehittämään verkkotietopiste.fi –rekisterin tietojen laatua ja kattavuutta sekä tietoa tarjolla olevan tietoliikenneverkon kapasiteetista.” Tämä tieto on virheellinen, tällaista kehittämistä verkkotietopiste.fi -palvelulle ei ole tehty.

3 Luku 10: Vesiliikenne

Luku 10.2.7 Miehistöä vaativat toiminnot tai toimenpiteet

Luvun kolmannessa kappaleessa esitetään harkittavaksi ihmisten etsintä- ja pelastustoimet. Tässä yhteydessä tulee huomioida Meripelastuslain (esim. 10§) sekä Merilain (esim. 11§) henki hädässä olevien auttamisvelvollisuudesta. Käytännön toimet vaativat henkilöstöä, joka voi avustuksen suorittaa.

4 Luku 11: Raideliikenne

Luku 11.2.7 Kyberturvallisuus eurooppalaisessa rautatieliikenteessä

Yleisen tietosuojalain ja Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta lisäksi tulee huomioida:

- Raideliikennelaissa NIS-direktiivin mukaisia keskeisiä palveluntarjoajia koskeva velvollisuus huolehtia tietoturva-riskien hallinnasta sekä velvollisuus ilmoittaa häiriöistä.
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Tiedonhallintalautakunnan suositukset
- Kansainvälistä turvallisuusluokiteltua tietoaineistoa koskevat säädökset

Räsänen Mikko
Liikenne- ja viestintävirasto